

ІЗ ШЕВЧЕНКОВОГО РОДУ: БОРИС ЯБЛОНСЬКИЙ — ПРАВНУК ВНУЧАТОГО ПЛЕМІННИКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Нещодавно минуло 100 років від того, як внучатий племінник Кобзаря Григорій Шевченко (1868—1941) своїм коштом видав близько 160 знятих ним упродовж багатьох років унікальних фотографій-листівок під назвою „Види й типи України“. Деякі з таких листівок уміщені у книжці „В сім'ї вольній, новій“¹, зберігаються в експозиціях Національного музею Тараса Шевченка в Києві, музеїв, бібліотек та приватних колекцій інших міст України й зарубіжжя. Нині фотографії Григорія Шевченка можуть сприйматися як своєрідне, модернізоване технічними можливостями кінця XIX — початку XX ст. продовження ідеї мальовничої України ще самого Т. Шевченка та всього Шевченкового роду. Власне, йдеться про збереження й увічнення унікальних, геосоціоіндивідуалізованих горизонтів і ландшафтів України в можливій глибині її історичного часо-простору та наочної достовірності. І в цьому контексті не можна не враховувати даних XX—XXI ст., не висвітлених ще гілок Шевченкового родоводу, пов'язаних із цим фактів життя самого Тараса Шевченка, які у різних джерелах представлені не завжди точно.

Приміром, на с. 312 згадуваного Шевченкового ювілейного видання 1984 р. наведено сумнівні дати фотографування поета, а саме: „На авантитулі: Тарас Шевченко. Фото кінця 1860-го або початку 1861 року (фотограф невідомий)“. В архіві автора цієї статті зберігається листівка видавництва „Мистецтво“ з тотожним фотозображенням. Напис на звороті: „Т. Г. Шевченко. Фото 1859 р. м. Київ... Тираж 200 000 прим. Ціна 1 коп.“ На нашу думку, це один із фотопортретів поета, які зробив художник-фотограф Іван Гудовський (?—1859), про що йдеться в книжці О. Кониського „Тарас Шевченко — Грушівський: Хроніка його життя“, статті В. Кульової „Неканонізований Кобзар“ та в інших публікаціях. Різниця фотографій може бути зумовлена фактом суто технічного їх тиражування (у фотомайстернях, ательє, приватно) за рік чи більше до того вже зробленого І. Гудовським і в подальшому збереженого для копіювань фотозображення поета. Поступово все зазначене може персоналізуватися новими мальовничими/образотворчими, фотографічними, літературними, музичними фактами, сюжетами та асоціаціями стосовно родичів і нащадків поета, в історичній ретро- і перспективі його розмаїтого

оточення та численних в Україні та у світі шанувальників українського Пророка.

Прямо чи опосередковано це стосується також біографічних даних внучатого племінника Тараса Шевченка — Григорія Петровича Шевченка, його правнука Бориса Васильовича Яблонського (*12. 07. 1936) та родини останнього (з походження його батько білорус). До її складу входять його донька — від моєї двоюрідної сестри Жанни Михайлівни Галушко (після одруження Яблонської) — Євгенія Борисівна Яблонська (*13. 01. 1964) та онук Олег Ігорович Бібік (*21. 04. 1985). Цілком зрозуміло, що будь-кому одноосібно з родичів, фахівців чи шукачів було б не під силу ґрунтовно дослідити пов'язані з ними гілки Шевченкового роду та фактологію — навіть з використанням Інтернет-ресурсу. Тому варто оприлюднювати будь-яку інформацію, що, на перший погляд, може виглядати і як гіпотеза. Проте певне документальне підтвердження запропонованої нами інформації надають нам дружина Бориса Васильовича Жанна Михайлівна Яблонська (*19. 08. 1942) і його двоюрідна сестра Ірина Борисівна Шевченко (Зеленко). Крім зазначеного, враховано й інші дані, — зокрема, в статті С. Коваленко „Родовід Григорія Петровича Шевченка“ в одному з наукових видань Корсунь-Шевченківського

Борис Яблонський. 2012 р.

державного історико-культурного заповідника.

Скажімо, лише вузькому колу фахівців відомо, що Борис Яблонський (кандидат технічних наук, 1974) — художньо обдарована людина, про що свідчить його відзнака на Всесоюзному конкурсі молодих архітекторів (1962, II ступінь). Він успішно зреалізував також свої творчі потенції у доволі віддаленій від мистецької діяльності сфері — як старший науковий співробітник Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України. У своєму вітальному листі з нагоди 70-річного ювілею Бориса Яблонського директор Інституту, президент НАН України академік Б. Патон зазначав: „Засвідчуємо високу повагу та приносимо велику подяку за багаторічну плідну творчу працю в нашому колективі... З тих пір, як Ви прийшли в Інститут і з головою поринули в науково-виробничу діяльність, показавши неабиякі здібності дослідника, що засвоїв Патонівські принципи: кожен наукову розробку — обов'язково доводити до виробництва з високою рентабельністю... Практично всі Ваші наукові розробки, виконані у наукових

¹ В сім'ї вольній, новій. Шевченківський збірник. — К., 1984. — С. 312.

відділах і НКДБ були піонерськими, оригінальними та знайшли своє гідне місце в зварювальному виробництві... Широка географія впроваджень — різні куточки України та всього Радянського Союзу: космодром Байконур, Москва, Ташкент, Волгодонськ, Ленінград та багато інших. Знають Вас, Борисе Васильовичу, також мостобудівники Туреччини. На всіх ділянках своєї діяльності Ви були принциповим, компетентним та справедливим у відношеннях з колегами по роботі... Ваш життєвий шлях завжди характеризувався постійним творчим пошуком не тільки у зварювальному виробництві, але й в широкому природознавчому аспекті людського буття, соціального становища, турбота про тварин, навколишнє середовище, а на ниві рибальства — Вам можна по-хорошому позаздрити..“

Спілкуючись з Борисом Васильовичем особисто та сім'ями протягом 50 років, можу підтвердити, що і в цій сфері Шевченків родич, а мій — зять, також виявляв свій мистецький хист і архітектурну точність у відтворенні багатьох варіантів схем та ілюстрацій до своєї складної дисертації „Прочність спірального-многослойного циліндра с начальними напряжениями“ (1974 р. йому було присуджено науковий ступінь кандидата технічних наук), які ми обговорювали під час її підготовки до захисту. Та й не лише у цьому. Нині він захопився мистецтвом фотографії, фахового художнього різьблення (власноручно виготовивши екслібрис-печатку — пригадаймо кристалеву екслібрис-печатку зі своїми ініціалами, виготовлену для себе Тарасом Шевченком!), малювання (збереглися писані ним з натури етюди на Дніпрі), складання різних технічних пристроїв (сам збудував невелику річкову яхту — є її фотозображення). Його художні фотороботи (особливо у вищуканому кольоровому відтворенні флори і фауни України, фотопортретів) неодноразово публікувалися у різних журналах та виданнях. Сам Борис Яблонський не надавав цьому якогось особливого значення — для нього це було чимось самим собою зрозумілим і не вартим уваги. Але ж і трохи хвилювався, чекаючи появи своїх фоторобіт у черговому номері того чи іншого журналу (приміром, різні світліни доньки Євгенії в журналах „Огонёк“, „Фото“). Та лише в ретроспективі часу починаєш усвідомлювати притаманний йому та його двоюрідній сестрі Ірині Шевченко-Зеленко повсякчас актуальний родовий художній талант, що ніколи не давав і досі не дає їм спокою. Мабуть, не випадково доля звела їх уперше в Москві, у Вищому державному інституті культури, коли Борис навчався на операторсько-

му, а Ірина — на акторському факультеті, а Борис мріяв знімати її у своїх фільмах.

До слова, порівнюючи його обличчя з авто- і фотопортретами Кобзаря та спогадами друзів про незабутнє обличчя поета, мимоволі вловлюються деякі схожі риси: поважний, проникливий погляд і блиск очей, дуже вразливий до сприйняття натури. Різко й характерно окрилені ніздрі, що свідчать про справді вибуховий характер та зазвятисть їхнього володаря. Постійне бажання захоплювати фрагменти популярних оперних арій, народних пісень, супроводжуючи їх виразними танцювальними рухами й притоптуванням. Це і не дивно. Як пригадує його сестра Ірина Шевченко (Зеленко), — мати Бориса Євгенія (Івга) Григорівна Шевченко, володарка глибоковиразного драматичного сопрано, навчалася на вокальному факультеті Київської консерваторії приблизно у 1934—1936 рр., мала постійну концертну практику співачки, але була відрахована у зв'язку з арештом і розстрілом її чоловіка — Василя Яблонського, за наклепницьким присудом радянського Військового трибуналу як ворога народу (обидва померли реабілітовані без зазначення причин смерті лише 1958 р.). Нагадаємо, що Григорія Петровича також

Григорій Шевченко з ріднею.
Борис Яблонський на руках у тітки Тамари. 1936 р.

було заарештовано фашистами у с. Вільшанах Звенигородського повіту Черкаської обл. 1941 р. за співпрацю з радянськими партизанами. Під час супроводу його німцями на розстріл він кинувся у колодязь, щоб загинути не від рук ненависних окупантів.

Борис ДЕМЕНКО

